

Asia: VN/670/2026

Tornionjoen kalastussäännön muutostarpeet vuodelle 2026

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa tähän lausuntonne perusteluineen siitä, onko kalastussäännön 16 §:n mukaisesti kalastussääntöä tarpeellista mukauttaa tai siitä poiketa, ottaen huomioon kalakantojen tila.

Metsähallitus on tutustunut maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntöön maa- ja metsätalousministeriön Tornionjoen kalastussäännön muutostarpeista vuodelle 2026 ja lausuu seuraavaa:

Vaikka nousulohimäärä 2025 oli erittäin heikkojen lohivuosien jälkeen hivenen parempi, kuin kahtena aikaisempana vuotena, Metsähallitus kannattaa varovaisuusperiaatteen käyttöä lohen jokikalastuksen säätelyssä. Kauden 2025 kaikuluotauksessa havaittiin rohkaiseva määrä yhden merivuoden nousukaloja, joka on aiemmin indikoinut seuraavien vuosien osalta parempia suurten lohien nousumääriä. Kuitenkin viime vuodet ovat osoittaneet, että ennakointi on vaikeutunut ja odottamattomia yllätyksiä on riittänyt vaelluskalakantojen ennustettavuuden osalta. Koska lohitutkimus suurilta osin perustuu menneiden ilmiöiden tutkimiseen ja tulevaisuuden ennusteissa on suurta epävarmuutta, kalastuksen säätelyssä on noudatettava varovaisuusperiaatteen käyttöä. Kaudelle 2025 käyttöön otettuihin, tiukentuneisiin kalastussääntöihin liittyen Metsähallitukselle tuli kalastajilta vain vähän negatiivista palautetta. Valvonnallisesti kahden lohen kausikiintiö on erittäin haastava nykyisenlaisessa tilanteessa, jossa valtioiden kansallisessa kalastuslainsäädännössä on merkittäviä poikkeuksia. Valtioiden välisellä sopimusmenettelyllä kalastuksensäätely voidaan rajajoella yhdenmukaistaa.

Lisäksi Metsähallitus muistuttaa maa- ja metsätalousministeriötä taimenen osalta, että Tornion-Muonionjoella käynnissä olevassa Triwa Life -vesistökuunnostushankkeessa kunnostetaan erityisesti Tornion-Muonionjoen sivuvesistöjä poistaen vaellusesteitä sekä kunnostamalla kutu- ja poikastuotantoalueita sivuvesillä. Taimenen osalta kalastuksensäätelyä ei tule tämän vuoksi heikentää, jotta sivuvesillä kunnostetut kutu- ja poikastuotantoalueet saataisiin vaeltavan taimenen tuotantoalueiksi mahdollisimman viiveettömästi.

Metsähallitus toteaa myös, että nykyinen käytäntö valtioiden välisistä sopimusneuvotteluista edellisenä keväänä ennen avovesikautta luo epävarmuutta ja heikentää muun muassa kalastusmatkailun toimintaedellytyksiä. Kalastusmatkailutoiminnassa ennakoiminen ja ennakkovarauksien vastaanottaminen ovat tärkeitä liiketoiminnan ja sen kehittämisen kannalta. Kalastusmatkailu on moniulotteinen kokonaisuus, jossa tulee huomioida yrittämisen toimintaedellytysten lisäksi myös lohikantojen tila. Pitkälle kehitetyt kalastusmatkailupalvelut luovat moninkertaisesti toimeentuloa ja aluetalousvaikutuksia jokivarren yrityksille yksittäisiin omatoimimatkailijoihin verrattuna.

Lähtökohtaisesti maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa, että vuonna 2025 sovelletut määräykset ylläpidetään. Lisäksi ministeriö ehdottaa lohisaaliin merkintävelvollisuuden käyttöönottoa jokialueella. Tähän kokonaisuuteen pyydetään ottamaan kantaa:

Metsähallitus kannattaa kalastajakohtaisen lohimerkin käyttöönottoa, vaikkakin se vaatii poikkeuksellisia järjestelyitä sekä luvanmyynnin että lohimerkkien suhteen. Metsähallitus muistuttaa neuvotteluiden osapuolille, että Tornion- Muonionjoella on toimiva lupamyyntiorganisaatio, jonka asiantuntijuutta mahdollisen lohimerkin käyttöönotossa ja jakelussa kannattaa hyödyntää. Uuden toimintamallin käyttöönotto tulee ottamaan aikaa järjestelyiden suhteen, joten kalenterivuoden 2026 osalta lohimerkin käyttöönotto voi olla liian aikaista. Kuitenkin kalastajakohtaisen kiintiön seuraamiseksi kalastajakohtainen lupaan yhdistettävissä oleva lohimerkki on todennäköisesti tehokkain tapa. Kalastajakohtainen kausikiintiö voisi parhaimmillaan mahdollistaa ajallisen ja teknisen kalastuksensäätelyn purkamisen ja parantaa ennakointia kalastuksen osalta. Kalastajakohtaisen lohimerkin käyttämisessä on hyvä ottaa mallia Lainionjoen vastaavista käytännöistä Ruotsissa. Toisekseen pidemmällä aikajänteellä kalamerkkikäytäntöä voidaan kehittää digitaaliseen suuntaan, jolloin fyysistä kalamerkkiä ei tarvittaisi.

Muilta osin Metsähallituksella ei ole lausuttavaa hallituksen esityksestä.

Tarvittaessa lisätietoja lausunnosta antaa erätalouspäälikkö Olli Urpanen olli.urpanen@metso.fi tai 040 7205 963.

Niemelä Juha
Metsähallitus

Veikkola Johanna
Metsähallitus